

ЎЗБЕК ШОИРАСИ ЗУЛФИЯ ИЖОДИДА МАЪРИФАТ ВА ИНСОНПАРВАРЛИК ҒОЯЛАРИ

Тошкент давлат тиббиёт университети

Фундаментал тиббиёт факультети

205-а гуруҳ талабаси

Юсупова Феруза Шербута қизи

feruzayusupova597@gmail.com

Аннотация: Ушбу мақолада ўзбек шоираси Зулфияхонимнинг ҳаёт йўли, серқирра ижоди ёритилган бўлиб, ўзбек адабиётидаги забардаст ўрни кенг талқин қилинган ва ўрганилган. Зулфиянинг ижодидаги муҳаббат, садоқат, маърифат ва инсонпарварлик каби ғоялари ёрқин очиб берилган.

Аннотация: В этой статье освещаются жизненный путь и многогранное творчество узбекской поэтессы Зулфияхон, широко интерпретируется и изучается её выдающееся место в узбекской литературе. В творчестве Зулфии ярко раскрыты такие идеи, как любовь, верность, просвещение и гуманизм.

Abstract: This article highlights the life and multifaceted works of the Uzbek poetess Zulfiyahonim, and her outstanding place in Uzbek literature is widely interpreted and studied. Her works vividly reveal ideas such as love, loyalty, enlightenment, and humanity.

Калит сўзлар: Зулфия, Ҳамид Олимжон, шеърият, шеър, баҳор, адабиёт, меҳр, садоқат, муҳаббат, соғинч, маънавий қиёфа, гўзаллик, инсонийлик, инсонпарварлик.

Ключевые слова: Зулфия, Хамид Олимжон, поэзия, стихотворение, весна, литература, любовь, верность, нежность, тоска, духовный облик, красота, человечность, гуманизм.

Keywords: Zulfiya, Hamid Olimjon, poetry, poem, spring, literature, love, fidelity, affection, longing, spiritual image, beauty, humanity, humanism.

Зулфиянинг ҳаёти ва ижодини ўрганиш орқали унинг ҳурмати, қадру - қимматини осмон қадар кенг ва бепаён эканлигини англаш лозим. Зулфияхонимнинг ҳаёти ва ижоди ҳақидаги қизиқарли маълумотлар билан танишган ҳар бир инсон ўзида чексиз мамнунликни ҳис этади. Зулфияхонимга атаб ёзилган шеърлар, улар шаънига айтилган эъзозли сўзлар, бадий - эстетик фикрларни баён этиш орқали олам қадар завқланиш мумкин. Аёл борки олам мунаввар ёхуд олам гўзаллиги Зулфияхонимда мужассам. Унинг ўрни беминнат, фаолияти ҳамма жойда улуғланади. Зулфияхоним том маънода маънавиятли, баркамол комил инсондир. Унинг оилада фарзандларига сингдирган тарбиясида ибрат ва намунали мактаб мавжуд. Унда Ватанга, ота онага содиқлик, фидойилик, меҳр-муҳаббат, ўзаро ҳурмат, соғлом дунёқараш, хулқ-атвор, одоб-ахлоқ каби юксак инсоний фазилатлар мужассамланган. Дарҳақиқат, келажакни ўйлаган, нурли истиқболни кўзлаган Зулфияхоним доимо эъзозда. Унинг жамолидан таралган нур, гўзаллик ҳамиша оламни мунаввар этган. Юртимиз равнақиға сайқал берган. Бу дунёда Зулфияхонимдек аёллар, оналар борки, улар яхшилик, эзгулик, меҳр-оқибат, тирикликнинг устуни бўлаверадилар. Зулфияхонимнинг ҳурмати, қадру - қиммати осмон қадар кенг ва бепаёндир. Шунинг учун ҳам уни гўзаллик тимсоли дейиш ҳам мумкин. Зулфияхонимнинг ўзбек адабиётига қўшган ҳиссаси ҳақида қанча гапирсак ҳам кам. Зулфияхоним Исроилова-шеърлари чуқур маънога эга бўлган истедод соҳибаси, таниқли ва иқтидорли ўзбек шоираси. ҳисобланади. Зулфияхоним аёллик иффатини, нозикликни, ибо-ҳаёни, илмни шунингдек барча яхши хислатларни ўзида мужассамлаштирган ўзбек аёлдир. Гўзалик тимсоли деб Зулфияхонимни олсак муболаға бўлмайди, чунки унинг ҳаракатлари яни ижодкорлиги, қалбнинг поклиги давримизнинг ҳаққоний ифодаси ҳисобланади. Биз қизлар

ва халқизмиз аёллар Зулфияхонимдан андоза олсак арзийди. Зулфияхонимнинг туғма ижодкорлиги, тиришқоқлиги ва меҳнатсеварлиги таҳсинга лойиқ. Унинг ижодида аниқлик, реал ҳақиқат устунлиги мавжуд. Хусусан:

Қанча севар эдинг, бағрим, баҳорни,

Ўрик гулларининг эдинг мафтун.

Ҳар уйғонган куртак ҳаёт берган каби

Кўзларингга суртиб ўпардинг уни.

Зулфия Исроилова деганда дафъатан кўз олдимизда турфа чечаклар билан зийнатланган бир чаманзор намоён бўлади. Унинг шеърляти бутун жаҳон минбарларидан янграган. Шоира чин ўзбек қизи, ўзбек онаси, матонатли аёл садоқат ва муҳаббат куйчиси, баҳор шабадаси бўлиб қалбларда мангу яшайди. Шоиранинг ибратли ҳаёти,беътакрор истеъдоди биз издошлар учун юксак ўрнатма бўла олади. Унда ҳаётга, инсониятга, эзгуликка муҳаббат туйғуси уфуриб туради. Зулфия Исроилова деганда дафъатан кўз олдимизда турфа чечаклар билан зийнатланган бир чаманзор намоён бўлади. Унинг шеърляти бутун жаҳон минбарларидан янграган. Шоира чин ўзбек қизи, ўзбек онаси, матонатли аёл садоқат ва муҳаббат куйчиси, баҳор шабадаси бўлиб қалбларда мангу яшайди. Унинг ибратли ҳаёти,беътакрор истеъдоди биз издошлар учун юксак ўрнатма бўла олади. Унда ҳаётга, инсониятга, эзгуликка муҳаббат туйғуси уфуриб туради.

Зулфияхонимнинг Ҳамид Олимжонга бўлган муҳаббати ва садоқати чексиз эди. Ўрик гулларига мафтун бўлиб, шаънига шеърлар битган, баҳорда уйғонган ҳар бир куртак гўё унга ҳаёт бергандай кўзларига суртиб ўпадиган одамнинг табиати, ҳиссиёт оламини сезгандай бўлади. Баҳорнинг уни излаб сарсари кезишини ҳам бу шахснинг қандайлигини кўрсатувчи белги дейиш

мумкин. Шеърда баҳорнинг ҳолати: “Қишнинг ёқасидан тутиб сўради сени, Ул ҳам ёш тўқди-ю чекилди нари” мисралари орқали берилиши кўкламга муҳаббат қўйиб, уни ҳам ўзига шайдо қилган шахс табиати ҳақида муайян тасаввур уйғотади. Баҳорнинг қиш ёқасидан тутиши шоира кўнгил ҳолатини ифодалаши билан бирга яралиш фасли кўкламнинг йўқотиш фасли қишга муносабатини ҳам акс эттиради. Оламни рамзий идрок этишга одатланган халқимизнинг бадиий тажрибаси бу ўринда “қиш” тимсоли ўлим рамзи сифатида келаётганлигини англатади. Қишнинг баҳор берган ҳақ саволга жавоб тополмай кўз ёши тўкиши, нари чекиниши билан лирик қаҳрамоннинг кўклам ели сўроқлари қошида лол қолиш ҳолатидаги уйғунлик тасвири шеърхонни ўзига ром этади. Ўз хусну кўркини кўрсатмоқчи бўлиб шоир йигитни боғлардан, яшил қирғоқлардан қидирган шаббоданинг уни тополмагач, қаҳр билан бўронга айланиб жарликларга бош олиб кетиши, аламдан тоғларнинг тошини сойларга қулатиши тасвирни табиий акслантиради. Лирик қаҳрамоннинг яноқлари, заъфаронлиги, сабаблари тўғрисида ҳам ўйга толади.

Зулфиянинг “Сен қайдасан, юрагим” шеъри Ҳамид Олимжон вафотидан бир йил ўтгач ёзилган бўлиб, унда ҳижрон ўтида қоврилаётган аламдийда аёлнинг чин туйғулари ёрқин акс эттирилган. Ўқувчини шеърнинг оҳанги ўзига жалб этади. Мазмуни ғамдан иборат шеърнинг оҳанги ҳам ғамгин. Бу оҳангда адоксиз ғам оғушидаги шоиранинг шикаста овози, йўқсил руҳи акс этади. Ҳазин оҳанг, туйғулари кўзини очиб, шеър руҳи туйилишини осонлаштиради. Зулфия учун Ҳамид Олимжон ҳам севимли ёр, ҳам маслакдош дўст, ҳам устоз эди. Зулфияхоним шоир билан бирга кечган ана шу бахтли йилларда ҳар қандай истеъдод доимий меҳнат туфайли чархланиши, ҳақиқий санъаткор буюк меҳнат интизомига эга бўлиши лозимлигини кўрди. Ҳамид Олимжон ҳар қандай шароитда ҳам ижод билан шуғулланар, сўнг ҳали сиёҳи қуримаган асарини овоз чиқариб ўқиб, унинг қандай жаранглашини текшиб кўрар эди.

Зулфия ўзининг ҳар бир шеърини унинг назаридан ўтказар, Ҳамид Олимжон эса шеърлардаги кучли ва кучсиз сатрларн кўрсатар, тушунтирар эди. Улкан шоир, нодир инсоний фазилатлар соҳиби Ҳамид Олимжон Зулфияга ҳар томонлама ўрнак бўла олди. Зулфияхоним бу севимли инсондан фикрлашни, меҳнат қилишни ва шеър ёзишни, дўстларга меҳрибон, душманга шафқатсиз бўлишни ўрганди, унинг ижодий мактабидан таълим олди. Ҳамид Олимжон шу маънода Зулфиянинг қалбида уйғун ҳамроҳ ва сезгир маслаҳатчи сифатида ҳам намоён бўлди. Барча бахтли ва бахтиёр кишилар бир-бирларига ўхшайдилар. Бахтиёр инсон дилнавоз ошиқ ёки маъшуқага ўз қалбининг биллур туйғуларини ҳадя этади. Зулфия ҳам Ҳамид Олимжон ҳам ўша чарагон йилларда қалб кўрини, меҳр-муҳаббат тафтини бир-бирларидан сира аямадилар. Бу икки шоирнинг ўзаро ҳурмат ва муҳаббатга асосланган иттифоқи эди. Бу даврда Зулфия ижоди баҳор чоғларидаги қорли чўққилардан эндигини пайдо бўлаётган кичик бир жилға бўлиб, кунлар, ойлар, йиллар ўтиб, бу жилғанинг улкан бир дарёга айланиши муқаррар эди.

Хулоса: Зулфия Исроилова деганда дафъатан кўз олдимизда турфа чечаклар билан зийнатланган бир чаманзор намоён бўлади. Унинг шеърляти бутун жаҳон минбарларидан янграган. Шоира чин ўзбек қизи, ўзбек онаси, матонатли аёл садоқат ва муҳаббат куйчиси, баҳор шабадаси бўлиб қалбларда мангу яшайди. Унинг ибратли ҳаёти, бетакрор истеъдоди биз издошлар учун юксак ўрнак бўла олади. Унда ҳаётга, инсониятга, эзгуликка муҳаббат туйғуси уфуриб туради. «Мен шеърларимнинг бир мавзу атрофида чекланиб қолишини истамайман», деганди Зулфия. Унинг лирикаси чиндан ҳам кўп овозли. Бу оҳангларнинг энг муҳими ва жарангдорини бахтиёрлик ва ҳижрон, ғамлик ташкил этади: Маъюси ҳам, ёрқини ҳам бор. Мен кўп ва хўп севган шоира Зулфияхоним ижодида мана шундай фиғонли, жўшқин ва қалбни ёрқинлаштирадиган гўзал сатрларнинг мавжудлиги ва ифода этилганлиги улкан аҳамиятга эгадир.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Х.Сулаймонова “Зулфия ҳаёти ва ижоди” “Ўқитувчи”-Тошкент-1980
17-бет
2. Қаюмов Л. Шоира Зулфия. Тошкент, Ўзадабийнашр, 1965.
3. Зулфия (1965). Юрак. Тошкент: Гафур Ғулом номидаги нашриёт.
4. Каримова, Д. (2023). Зулфия ва ёш ижодкорлар. Тошкент: Маънавият
нашриёти.
5. Раҳимова, М. (2021). Зулфия ижоди ва унинг ўрганилиши. Бухоро:
Адабиётшунослик институти.